

TER BESLISSING

Aan
Van
Via
Afgestemd met

R via M

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Datum

5 februari 2025

Onze referentie

BZ2411200

Opgesteld door

Bescherming persoonlijke levenssfeer

nota

Wapenexport Indonesië - Radar- en C3-systemen
(definitieve uitvoer)186177

Aanleiding

Vergunningaanvraag van voor de definitieve uitvoer van militaire goederen (radar- en C3-systemen) naar Indonesië.

Geadviseerd besluit

M: Graag uw akkoord met **positief** buitenlandpolitiek advies aan R gezien de uitkomst van de toetsing aan de 8 criteria van het EU Gemeenschappelijk Standpunt alsmede met het versturen van bijbehorende Kamerbrief naar de Tweede Kamer.

R: Graag uw akkoord met **toewijzing** van een vergunningaanvraag voor de uitvoer van militaire goederen op basis van het advies van M alsmede met het versturen van bijbehorende Kamerbrief naar de Tweede Kamer.

Kernpunten

Transactie

- verzoekt toestemming voor de definitieve uitvoer van militaire goederen (radar- en C3-systemen) t.w.v. € 86.000.000,- naar Indonesië;
- De systemen dienen ter vervanging van huidige radar- en C3-systemen aan boord van in gebruik door de marine van Indonesië;
- De ontvanger van de goederen is een Indonesisch defensiebedrijf
- De eindgebruiker is de marine van Indonesië;
- Bij toewijzing van deze aanvraag dient de Tweede Kamer versneld te worden geïnformeerd, aangezien het complete wapensystemen betreft (inclusief bijbehorende technologie, diensten en onderdelen) met een transactiewaarde van boven de € 2 miljoen,- en een eindbestemming niet zijnde een EU-, NAVO- of daaraan gelijk gesteld (Australië, Japan, Nieuw-Zeeland, Zwitserland) land;

- In het verleden is op verschillende niveaus meermaals akkoord gegaan met aanvragen met als eindgebruiker de marine van Indonesië, het meest recent in december 2024 (CDIU-nummer 184682). In juni 2024 is op DGPZ-niveau akkoord gegaan met een vergelijkbare vergunningaanvraag (radar- en C3-systemen, 180705);
- In mei 2020 is op ministersniveau akkoord gegaan met een andere aanvraag voor definitieve uitvoer van radar- en C3-systemen naar Indonesië (Min-BuZa.2020.5118-18) ten behoeve van vervanging van al bestaande systemen aan boord van een [redacted] Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie Hierover is tevens een Kamerbrief verstuurd¹;
- Er zijn geen relevante *EU-denials*.

Datum

5 februari 2025

Onze referentie

BZ2411200

Buitenlandpolitieke overwegingen

- Toetsing aan het EU Gemeenschappelijk Standpunt inzake wapenexport is **positief**, waarbij extra aandacht is besteed aan criteria 2 (eerbiediging mensenrechten) en 4 (regionale stabiliteit);
- De mensenrechtensituatie in Indonesië is een blijvend punt van aandacht. Er zijn met regelmaat gewelddadige incidenten (o.a. met onafhankelijkheidsgroeperingen) in Papua [redacted]

Internationale en diplomatieke belangen

- De Indonesische marine is voor zover bekend niet betrokken bij punten van zorg t.a.v. mensenrechtenschendingen in Indonesië. Daarom bestaat er geen duidelijk risico dat de te leveren goederen zullen worden ingezet voor binnenlandse onderdrukking, dan wel ernstige schendingen van mensenrechten of het humanitair oorlogsrecht. Toetsing aan criterium 2 is **positief**;
- Indonesië heeft grensgeschillen met verschillende buurlanden, maar zoekt hiervoor naar diplomatieke of internationaalrechtelijke oplossingen, waardoor het risico op militaire escalatie gering is;
- China betwist een deel van de Indonesische EEZ bij de Natuna-eilanden, maar **niet** het Indonesisch eigendom van deze eilanden. Indonesië is ook geen claimende partij in het conflict met China over de Zuid-Chinese Zee;
- De [redacted] Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie uit voorliggende aanvraag kunnen door de Indonesische marine worden ingezet en rondom de Natuna-eilanden worden gestationeerd ter bescherming van de Indonesische territoriale wateren. Het risico op offensieve inzet andere landen is echter gering, gezien de diplomatieke en vreedzame opstelling van Indonesië;
- Gelet op het bovenstaande bestaat er geen duidelijk risico dat de te leveren goederen door de marine ingezet zullen worden voor agressie jegens een ander land of het met kracht bijzetten van territoriale aanspraken. Toetsing aan criterium 4 is **positief**.

Economisch en/of strategisch belang

- De transactiewaarde bedraagt € 86.000.000,-;
- Toewijzing van deze aanvraag stelt [redacted] Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie in staat om een belangrijke opdracht met een zeer grote waarde te realiseren.

¹ (Kamerstuk 22 054, nr. 327).

Toelichting

Datum

5 februari 2025

Onze referentie

BZ2411200

Transactie (CDIU-nummer 186177)

De transactie betreft onderdelen, bijbehorende technologie, programmatuur, technische assistentie, reserveonderdelen, gereedschap en test- en meetapparatuur t.b.v. de levering van de volgende radar- en C3-systemen:

- Een brengt data afkomstig van verschillende systemen en sensoren op een schip – waaronder bovenstaande systemen – samen t.b.v. besluitvormingscycli;
- Dit is een surveillanceradar. Het systeem bouwt d.m.v. surveillance een beeld op van de nabije lucht- en oppervlakteomgeving en kan worden gebruikt om objecten te volgen;
- Deze middellange-tot-lange afstand vuurgeleidingsradar traceert en volgt doelen voor vuursystemen zoals luchtverdedigingssystemen;
- Dit systeem detecteert elektromagnetische signalen afkomstig van bijv. radargeleide vuursystemen en bouwt hiermee een beeld op van de operationele context;
- Dit systeem stelt het schip in staat om tactische data uit te wisselen met andere platformen zoals luchtvaartuigen of landeenheden.

De apparatuur is bestemd voor

Deze patrouilleschepen zijn oorspronkelijk door gebouwd en geleverd aan de marine van Brunei. Deze heeft het schip nooit in de vaart genomen. In 2014 kocht de marine van Indonesië deze schepen van Brunei, men wenst dit inmiddels twintig jaar oude schip te moderniseren met de door te leveren apparatuur.

Toetsing EU Gemeenschappelijk Standpunt inzake wapenexport

Toetsing aan het EU Gemeenschappelijk Standpunt inzake wapenexport is **positief**, waarbij extra aandacht is besteed aan criteria 2 (eerbiediging mensenrechten) en 4 (regionale stabiliteit).

Datum
5 februari 2025
Onze referentie
BZ2411200

Internationale verplichtingen (CR1)

Er is geen sprake van een wapenembargo op Indonesië. Deze transactie is niet in strijd met internationale verplichtingen en verbintenissen van Nederland.

Toetsing aan criterium 1 is daarom **positief**.

Mensenrechten (CR2)

Bescherming van mensenrechten is in Indonesië grondwettelijk vastgelegd; naleving is op verschillende terreinen echter een punt van zorg. Er zijn in bredere zin zorgen over de ruimte voor het maatschappelijk middenveld.

Internationale en diplomatieke belangen

De Indonesische marine is voor zover bekend niet betrokken bij punten van zorg t.a.v. mensenrechtenschendingen in Indonesië. Daarom bestaat er geen duidelijk risico dat de te leveren goederen zullen worden ingezet voor binnenlandse onderdrukking, dan wel ernstige schendingen van mensenrechten of het humanitair oorlogsrecht. Toetsing aan criterium 2 is **positief**.

Interne conflicten (CR3)

Internationale en diplomatieke belangen

Het is niet waarschijnlijk dat de transactie leidt tot het uitlokken, verlengen of verergeren van bestaande spanningen of conflicten in Indonesië. Toetsing aan criterium 3 is **positief**.

Regionale stabiliteit (CR4)

Indonesië heeft een aantal lopende grensgeschillen met verschillende buurlanden. Ook in de Zuid-Chinese Zee is al geruime tijd sprake van diverse maritieme geschillen, in het bijzonder over bepaalde eilanden in het gebied. Een gevolg hiervan is dat de maritieme capaciteiten van de betrokken landen worden uitgebreid. De spanningen tussen m.n. China en de Filipijnen lopen op. Indonesië is geen partij bij het dispuut, maar de Chinese lijnenkaart (9 *dash line*) overlapt met de Indonesische EEZ. Daarom houdt Indonesië de gebeurtenissen in het

² World Report 2024: Indonesia | Human Rights Watch

conflict en de Chinese activiteiten in het gebied nauwlettend in de gaten, zie onder.

Datum
5 februari 2025
Onze referentie
BZ2411200

Internationale en diplomatieke belangen

De Natuna-eilanden bevinden zich in de Zuid-Chinese Zee. China betwist een deel van de Indonesische EEZ bij de Natuna- eilanden, maar **niet** het Indonesisch eigendom van deze eilanden.

Internationale en diplomatieke belangen

Indonesië maakt zich in toenemende mate zorgen over de oplopende spanningen en de bijbehorende wapenwedloop die lijkt plaats te vinden in die regio. [redacted]

Internationale en diplomatieke belangen

[redacted] De gesprekken tussen ASEAN en China over een *Code of Conduct* voor de Zuid-Chinese Zee zijn in 2023 geïntensiveerd, mede op voorspraak van Indonesië.

Internationale en diplomatieke belangen

Negatieve toetsing aan criterium 4 vereist het bestaan van een duidelijk risico dat de te leveren militaire goederen ingezet zullen worden voor agressie jegens een ander land of het met kracht bijzetten van territoriale aanspraken. Gelet op het bovenstaande, alsook gezien het feit dat Indonesië aanwezige spanningen of geschillen doorgaans via de diplomatieke weg tracht op te lossen en China het Indonesisch eigendom van de Natuna-eilanden niet betwist, bestaat er in dit geval geen duidelijk risico. Toetsing aan criterium 4 is **positief**.

Datum

5 februari 2025

Onze referentie

BZ2411200

Veiligheid NL en bondgenoten (CR5)

Bij toetsing aan criterium 5 wordt gewogen welke gevolgen de transactie heeft voor de Nederlandse defensie- en veiligheidsbelangen en die van bondgenoten, en hoe groot het risico is dat de goederen tegen de eigen troepen of die van bondgenoten gebruikt worden. Deze transactie heeft in dat kader geen significante gevolgen. Toetsing aan criterium 5 is daarom **positief**.

Houding terrorisme/grensoverschrijdende criminaliteit/non-prol (CR6):

Toetsing aan criterium 6 kan negatief uitvallen indien het land van eindbestemming terrorisme en internationaal georganiseerde criminaliteit heeft gesteund of aangemoedigd; diens internationale verplichtingen, in het bijzonder wat betreft het niet-gebruiken van geweld en het humanitair oorlogsrecht, heeft geschonden; verdragen met als doel het tegengaan van non-proliferatie, wapenbeheersing en ontwapening niet heeft ondertekend, geratificeerd of geïmplementeerd. Daarvan is in het geval van Indonesië geen sprake. Toetsing aan criterium 6 is **positief**.

Omlidingsrisico (CR7)

Gelet op de specifieke aard van de goederen (Radar en C3-systemen), de grote financiële omvang, het belang van Indonesië bij het eigen gebruik van deze goederen, het aannemelijke eindgebruik, de aanwezige documentatie (eindgebruikersverklaring, contracten) en het feit dat eindgebruiker (de Indonesische marine) voor zover bekend niet betrokken is geweest bij omlidingsincidenten is het risico hierop minimaal. Toetsing aan criterium 7 is **positief**.

OS-toets (CR 8):

Volgens de OECD/DAC-lijst behoort Indonesië tot de *Upper Middle Income Countries*. Indonesië heeft de grootste economie van Zuidoost-Azië en de sociale uitgaven (waaronder gezondheidszorguitgaven en onderwijsuitgaven) zijn gemiddeld gelijk gebleven. Het percentage defensie-uitgaven van het BNP ligt al een aantal jaar net onder de 1%. Dit is ruim onder de OESO-DAC norm van 4,5%.

De overheid van Indonesië leverde de afgelopen jaren positieve OS-inspanningen. Deze lopen geen risico om tenietgedaan te worden door deze transactie. De toets aan criterium 8 is daarom **positief**.